

Vieglās valodas izmantošana atbalsta pasākumu nodrošināšanā

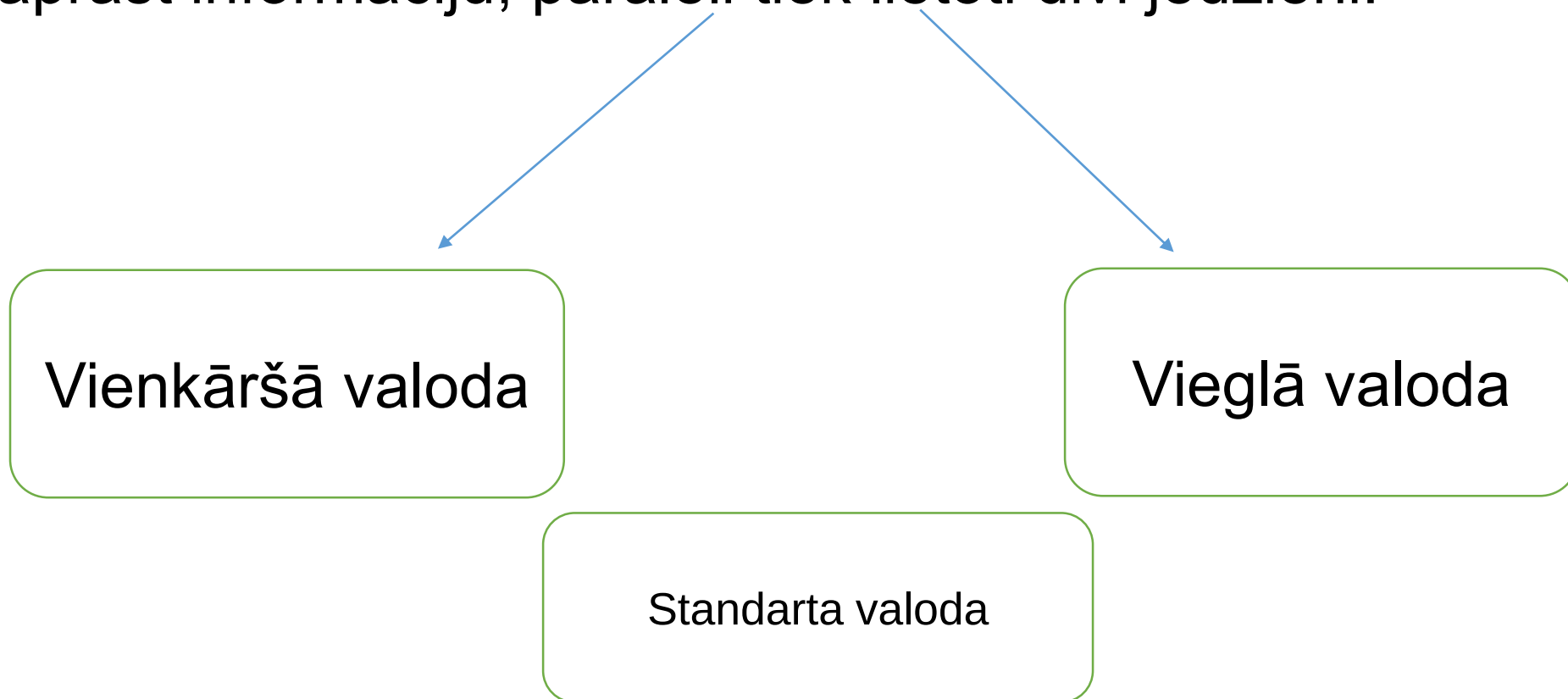
Mg. paed. Rūta Kozlova

Vieglā valoda

- Vieglā valoda ir viens no nozīmīgākajiem atbalsta rīkiem speciālās un iekļaujošās izglītības jomā.
- Zināšanas par vieglo valodu ir būtiskas, izmantojot darbā ar bērniem, kuriem ir intelektuālās attīstības traucējumi, dažāda veida uztveres grūtības, tajā skaitā bērniem ar autiskā spektra traucējumiem un disleksiju.

Jēdziena izpratne un lietojums

Runājot par valodu, kas dažādām sabiedrības grupām palīdzētu saprast informāciju, paralēli tiek lietoti divi jēdzieni:

Vienkāršā valoda plain language

- Palīdz lasītājam ātrāk un vieglāk pilnībā saprast uzrakstīto.
- Tiek nodota visa informācija-nav liekvārdības, sarežģītu teikuma konstrukciju.
- **Nav** dalījums **grūtības** līmeņos.
- Piemērots plašai mērķauditorijai.

Vieglā valoda easy language

Īpaša literārās valodas forma

Filoloģe Velga Polinska piedāvā šādu vieglās valodas definīciju – Informācijas izklāsta metode, pielāgojot tekstu mērķauditorijas vajadzībām atbilstoši valodai specifiskiem nosacījumiem attiecībā uz leksiku, sintaksi un vārddarināšanu, kā arī uz vizuālo noformējumu un teksta organizāciju.

Sagatavoto informāciju vieglajā valodā ir vieglāk uztvert ,balstoties uz vairākām likumsakarībām, kuras samazina kognitīvo slodzi:

1. Teksta gramatiskā uzbūve;
2. Teksta jēdzieniskā uzbūve;
3. Teksta vizuālais noformējums.

Vieglās valodas mērķauditorija

Ir divu veidu traucējumi informācijas uztverei

1. Nepietiekama valodas prasme

Tāda var būt diasporas pārstāvjiem, iebraucējiem.

Šiem cilvēkiem vieglā valoda ir kā pakāpiens ceļa uz labāku valodas izpratni

Vieglās valodas mērķauditorija

2.Objektīvu iemeslu radīti rakstīta teksta uztveres traucējumi:

- disleksija;
- autiskā spektra traucējumi;
- intelektuālās attīstības traucējumi;
- psihosociāli traucējumi.

Kas nosaka vieglās valodas nepieciešamību mācību procesā?

- Sarežģīts mācību vielas izklāsts.
- Informācijas uztveri apgrūtina gari, sarežģīti teikumi, kuros ir palīgteikumi, divdabja teicieni, papildinformācija iekavās, svešvārdi.
- Grūti uztverams ir apjomīgs, nepārskatāmi izkārtots teksts.

Vieglās valodas līmeņi Latvijā

- Veidojot vai adaptējot tekstu vieglajā valodā, jāizvēlas mērķauditorijai piemērotāko sarežģītības līmeni.
- Latvijā vieglajai valodai ir 3 sarežģītības līmeņi.
- Vienkāršākais ir pirmais, sarežģītākais –trešais.

Valodas lietojumu konkrētā vieglās valodas līmenī nosaka šādi kritēriji:

- lietotājs;
- teksta saturs;
- teikumu garums un uzbūve;
- leksika;
- teksta dizains;
- ilustrācijas.

- Teikumā iekļauj **vienu** galveno domu.
- Saturiskā konkrētība-nodod informāciju tieši un precīzi.
Izmanto vārdus ar iespējami konkrētāko nozīmi:

Piemērs. Liels skaits skolēnu-daudz skolēnu

Teikumu uzbūvē izvairās no:

- palīgteikumiem;
- savrupinājumiem;
- divdabja teicieniem;
- iespraudumiem.

Pozitīva izteiksme-negatīvā formā izteikta teikuma nozīmi ir grūtāk saprast.

Piemērs.

Dokumentus **nesaņems** tie skolēni, kuri **nav** nodevuši grāmatas bibliotēkā.

Dokumentus saņems tie skolēni, kuri ir nodevuši grāmatas bibliotēkā.

Teikumu uzbūve

- Veido īsus teikumus-garus teikumus grūti uztvert gan lasot, gan klausoties.
- Izvairās no sarežģītām teikuma konstrukcijām.
- Neiekļauj vienā teikumā vairākus darba uzdevumus.

Atbilstoši 2. uzdevuma nosacījumiem (30.lpp) atrodi lietvārdus un izraksti tos!

Atver mācību grāmatas 30.lappusi!
Atrodi 2. uzdevumu!
Izlasi uzdevuma nosacījumus!
Atrodi tekstā lietvārdus!
Izraksti tos!

Vārdšķiru izmantošana vieglajā valodā

Darbības vārds

- Nelieto darbības vārdus ciešamajā kārtā, jo nav darbības darītāja.
darīt, veikt darbu- **strādāt**
- Salikto laiku vietā izmantojam vienkāršos laikus - kas dara un ko dara.
- Piedēkļi darbības vārdam piepacelt- **pacelt vai piecelt**

Vietniekvārds

- Izmanto personu vietniekvārdus- **es, tu, mēs** -palīdz lasītājam identificēties ar saturu.
- Palīdz saglabāt īsus teikumus.
- Uzmanīties ar 3. personas vietniekvārda lietošanu- **viņš, viņa** -rada neskaidrības, labāk aizstāt ar konkrētu lietvārdu.

Skaitļa vārdi

- Skaitļa vārdus vienmēr raksta ar cipariem-arī no **1 līdz 10**.
- Romiešu ciparus aizstāt ar arābu.
- Ļoti lielus skaitļus tekstā iesaka noapaļot.

Vieglajā valodā vārdu izvēlei un lietojumam jāpievērš īpaša uzmanība.

Izmanto **ikdienas leksiku**.

- Sapulce, sanāksme, sēde- **sinonīmi** -vieglajā valodā mazāk

Vieglās valodas tekstos jāizvairās no frazeoloģismiem un vārdiem pārnestā nozīmē.

To lietošana rada pārpratumus.

Piemērs.

- Istabā var cirvi pakārt- istabā ir slikts gaiss
- Visu savu dzīvi viņa bija piekalta pie gultas.

Teksta dizains vieglajā valodā.

Teksta izkārtojums:

- tekstu līdzina pie kreisās malas;
- bez atkāpes;
- 1 tēmu mēģina iekļaut vienā lapā, bet jaunu nodaļu vai tēmu uzsākt jaunā.

Rindkopas:

- lielāka atstarpe nekā starp rindām;
- iespējami īsākas rindkopas.

Pēc Mika Valdburga

Pasaka par āpša nedarbiem

– Nāciet skatīties! Āpsis krata lapas no zariem! – kādā vakarā sauca vārna.

Ak vai! Tiešām āpsis skraida no kociņa pie kociņa un krata, krata un krata... Gan sarkanas un brūnas, gan zaļas lapas pārklāj zemi.

– Āpsi, ko tu dari? Lapas pašas nokritīs, jo...

Pēc Mika Valdburga

Pasaka par āpša nedarbiem

Kādā vakarā vārna sauc:

-Nāciet skatīties! Āpsis krata lapas no zariem!

Ak vai!

Āpsis skraida no kociņa pie kociņa.

Viņš krata zarus.

Zemi pārklāj sarkanas, brūnas, zaļas lapas.

-Āpsi, ko tu dari? Lapas pašas nokritīs, jo...

Latviešu valoda. Raibu raibā pasaule.1.klase

Papildu informāciju raksta jaunā teikumā , nevis iekavās.

Sarežģīti

Tas, kā mēs svētkus svinam, ir atkarīgs no daudziem apstākļiem(ģimenes tradīcijām, mūsu reliģiskās piederības un tautas tradīcijām, Eiropas un pasaules vēstures notikumiem).

Latvijas vēsture pamatskolai 1. mācību grāmata 6.klasei

Viegli

Tas, kā mēs svētkus svinam, ir atkarīgs no daudziem apstākļiem:

- ģimenes tradīcijām;
- mūsu reliģiskās piederības;
- tautas tradīcijām;
- Eiropas vēstures notikumiem;
- pasaules vēstures notikumiem

Izmantot fontus bez liekiem izskaistinājumiem.

Tie ir visi sans serif fonti:

- Arial;
- Verdana;
- Calibri.

Nepieejams

Arial

Nepieejams

Times New Roman

- Burtu izmēram jābūt vismaz 14 pt,
- Atstarpei starp rindiņām vismaz 1,5 pt,
- Burtus jāizvieto ne pārāk cieši **pavasaris**, ne pārāk reti- **p a v a s a r i s**

Izcēlumi

- Teksta elementus izceļ **treknrakstā**, nevis *slīprakstā* vai ar pasvītrojumu.
- **Svarīgus teikumus apvelk ar rāmi.**
- NEVAJADZĒTU IZMANTOT LIELOS BURTUS .

4. uzdevums

Strādā pāri!

Izpētiet **vienu** no trim piedāvātajiem teksta fragmentiem! Kuri tēlainie izteiksmes līdzekļi tajā izmantoti?

Pamato savu viedokli!

4. uzdevums

Strādā pāri!

Izpētiet **vienu** no 3 piedāvātajiem teksta fragmentiem!

Kuri tēlainie izteiksmes līdzekļi tajā izmantoti?

Pamato savu viedokli!

Vizuālais noformējums vieglajā valodā

- Izmantot attēlus ar nolūku, nepārblīvēt vienā lapā.
- Katrs attēls papildina noteiktu teksta daļu.
- Pārdomāt krāsu izmantojumu.

J. Jaunsudrabiņš «Baltā grāmata»

Kartupeļu ņemšana

Rudenī, kad debesis jau bij pavisam plašas kļuvušas, tad nāca viens no visskaistākajiem lauka darbiem. Mēs vācām kopā kurvjus un maisus un stājāmies pie kartupeļu ņemšanas.

Laiks bija rāms. Pie debesīm, mums virs galvām, nebija neviena mākonīša, tikai gar malām vietvietām redzējās pa bālganai strīpiņai. Saule spīdēja tikpat gaiši un silti kā vasaras vidū, bet bija kļuvusi tā kā maigāka, pieglaidīgāka uz to atvadišanos.

Vectēvs ara. Kur arklis pāri gāja, tur uz abām pusēm izvērtās kartupeļi kā olas. Melnajā zemē tie spīdēt spīdēja. Nu puisieši un

letonika.lv

Kartupeļu vākšana

115

Rudens bija laiks vienam skaistam lauku darbam. Tā bija kartupeļu vākšana.

Laiks bija rāms.

Pie debesīm nebija neviena mākonīša.

Vectēvs ara kartupeļu lauku.

Uzartajā zemē varēja redzēt arkla izceltos kartupeļus.

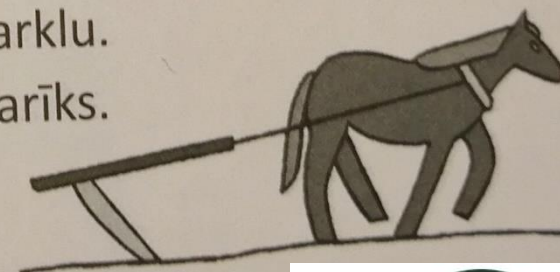
Art nozīmē

apstrādāt zemi ar arklu.

Arklis ir lauku darbarīks.

Senos laikos

arklus vilka zirgi.

Du

viegļās
valodas
aģentūra

Par mums

Pakalpojumi

Projekti

Aktivitātes

Par mums

Viegļā valoda ir komunikācijas veids, kas padara informāciju saprotamu ikvienam. Vieglo valodu lieto visā pasaulē. Kāpēc to pieprasa aizvien vairāk? Pētījumi rāda, ka 15–25% katras valsts iedzīvotāju nespēj uztvert sarežģītu informāciju. Iemesli tam ir visdažādākie – vājas valodas zināšanas, uztveres traucējumi, intelektuālās attīstības traucējumi u.c. Viegļā valoda balstās uz noteiktām likumībām un palīdz veidot tekstu viegli uztveramu.

Pakalpojumi

Projekti

Aktivitātes

Erasmus

NVO fonds

Kultūrelpa

ziedot.lv

RADIO ZIŅU MINIVĀRDNĪCA

Dite Liepa, Velga Polinska,
Gunta Anča, Irina Meļņika

2021

o-Read Lang (PERLSI)

ACADEMIC CE

ABOUT US

IO LATVIA

IO LITHUANIA

IO SLOVE

Survey/ Aptauja

EtR Guidelines/ VV

Rokasgrāmata

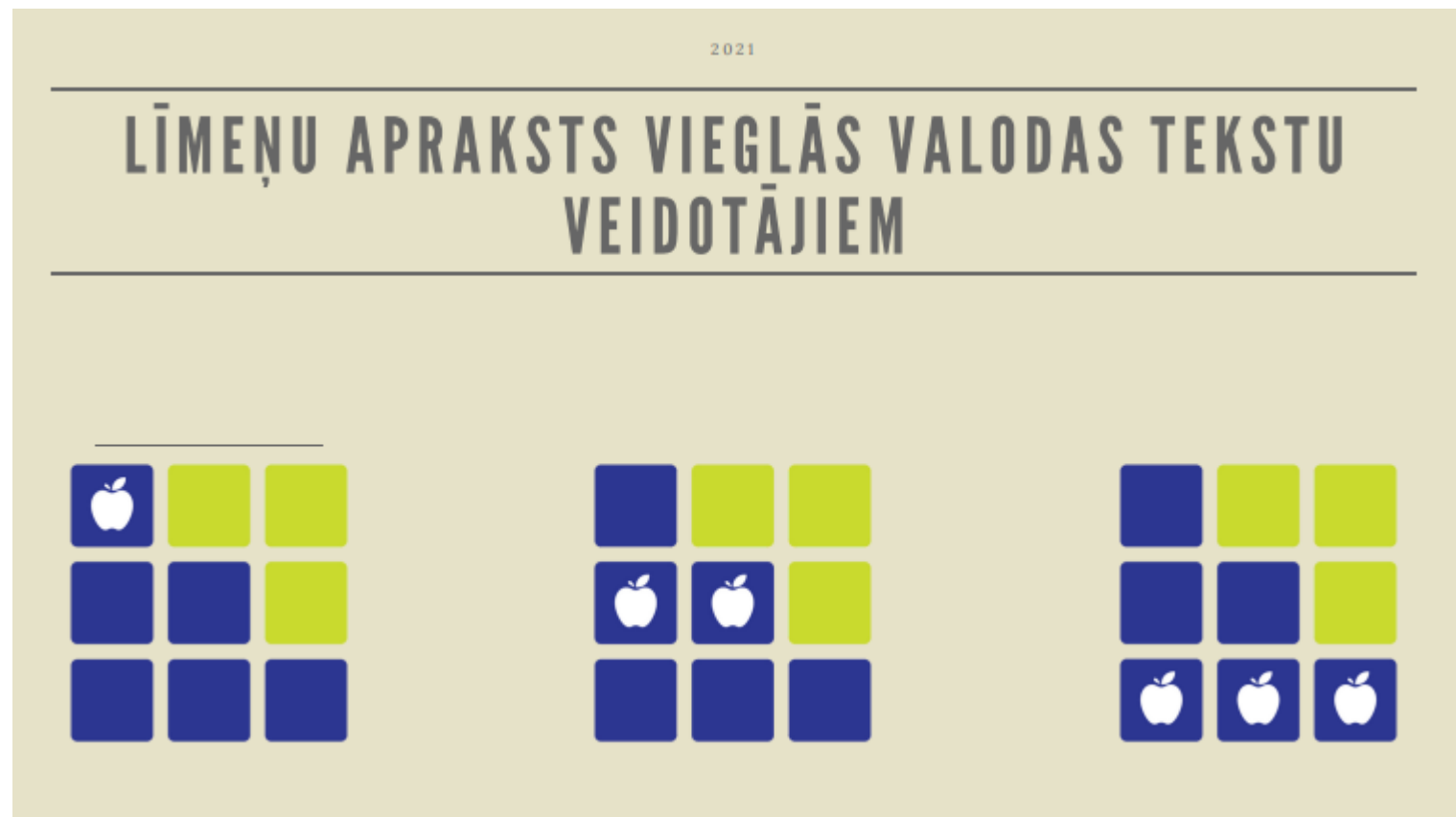
Level descriptors/ Līmeņu
apraksti

Graded Readers/ Adaptētie
materiāli

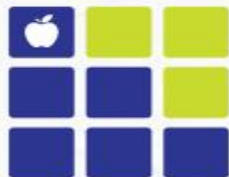
OER/ AIR

Online study course to train
EtR translators/ Tālmācības
kurss VV tulkotājiem

Teikas

Maijpuķīte

Senos laikos Dievs radīja puķes.
Puķes varēja izvēlēties sev dzīves vietu.
Dažas puķes uzkāpa dzīvot kalnā.
Dažas puķes palika dzīvot lejā.
Tikai mežā neviena puķe negāja.

Pavasārī kalnos un lejās uzziedēja puķes.
Bet mežā neviena puķe neziedēja.
Mežs par to bēdājās.

Mežs gāja sūdzēties Dievam.
Dievs sacīja mežam:
“Mīļi palūdz puķēm.
Tad kāda nāks dzīvot mežā.”

Kādēļ gliemezis nes savu māju uz muguras

Reiz zvēru ķēniņš rīkoja dzīres un aicināja ciemos visus dzīvniekus. Kad dzīvnieki sapulcējās ap mielasta galdu, ķēniņš redzēja, ka nav ieradies gliemezis. Otrajā dienā ķēniņš nejauši sastapa gliemezi un jautāja:

— Klausies, lēnais, kāpēc tu vakar nebiji mielastā?

— E, ķēniņ, mājās tomēr labāk nekā viesos! — gliemezis atbildēja.

Ķēniņš par tādu atbildi sadusmojās un sacīja:

— Ja jau tev mājās tik ļoti patīk, tad turpmāk vienmēr nes savu māju līdzī.

Kopš tā laika gliemezis nes savu māju uz muguras.

pasakas.net

Kāpēc gliemezim māja uz muguras

Reiz zvēru valdnieks lācis rīkoja svinības.

Lācis ielūdza visus zvērus.

Visi zvēri atnāca

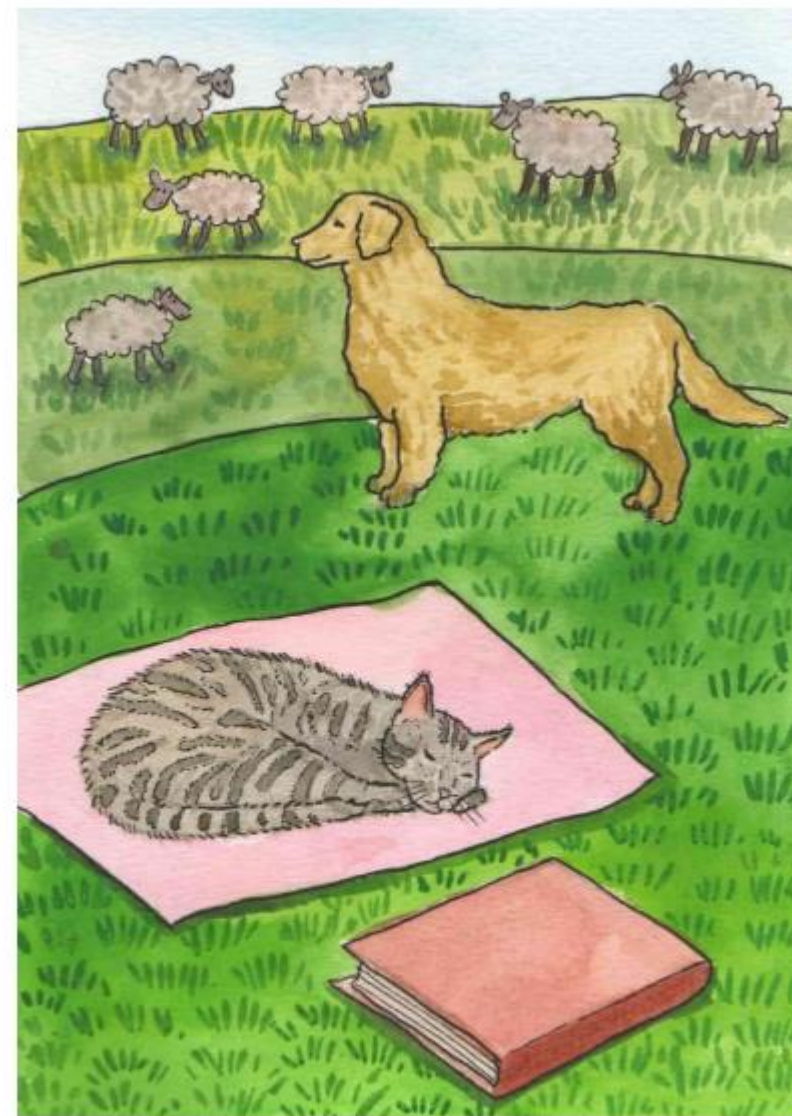
Suns un kaķis

Senos laikos cilvēks nopirka lopus.
Viņš sūtīja kaķi lopus ganīt.
Bet suns pa to laiku tikai gulēja un naktī rēja uz mēnesi.

Kaķis uz suni dusmojās.
Taču viņš neko nevarēja sunim izdarīt.
Zvēru valdnieks sunim bija iedevis brīvības grāmatu.
Brīvības grāmata ļāva sunim nestrādāt.

Kādu dienu kaķis noguris pārnāca no lopu ganīšanas.
Suns gulēja aizmidzis.
Kaķis klusi piegāja pie suņa un paņēma brīvības grāmatu.
Tad kaķis ātri paslēpa brīvības grāmatu un devās gulēt.

Pēc laiciņa kaķis modināja suni.
Tagad sunim jāiet ganīt lopus!
Suns meklēja savu brīvības grāmatu.
Viņš nevarēja to vairs atrast.

Drošības noteikumi

Parasti gaisma luksoforā pārslēdzas pati.

Dažreiz gaismu luksoforā var nomainīt pats gājējs.

Gājējs var nospiegt īpašu pogu pie gājēju pārejas.

Tad gājējs gaida zaļo gaismu.

Drošības noteikumi

- Ko darīt negaisa laikā?
- Uzmanīgi ar uguni dabā
- Kā droši kurināt grilu?
- Uzvedība mežā
- Ugunsdrošība mājās
- Ko darīt ugunsgrēkā publiskā vietā?

Noteikumi drošībai internetā

1. Parole jūsu drošībai internetā
2. Drošs e-pasts
3. Kā uzvesties sociālajos tīklos
4. Droši pirkumi internetā

LVM Lielaucē ezerā ir iespējams izvilkāt lieliskus līdaku un asaru lomus, arī izcila izmēra līnis ezerā ir notverams.

Ainavu baudītājiem un atpūtniekiem par prieku blakus ezeram atrodas Lielaucē pils, no kuras pa garu laipu var nokļūt līdz ezera krastam. Te var doties ainaviskā pastaigā pa tuvējo apkārtni. Savukārt putnu vērotāji var mēģināt ieraudzīt virs ezera medījošo zivjērgli, šeit ligzdojošos un migrējošos ūdensputnus.

Par Lielaucē ezeru

Ezera saimnieki ir uzņēmums “Latvijas valsts meži”.

Ezerā var aktīvi atpūsties.

Ezeram blakus ir Lielaucē pils.

No pils var aiziet uz ezeru.

Apmeklētāji uz ezeru iet pa dēļu laipu.

No laipas var redzēt ezeru un apkārtni.

Apmeklētāji var staigāt gar ezeru.

Ezers ir skaists.

Ezerā var redzēt daudz putnu.

Ezera krasts ir purvains.

Tāpēc uz ezeru jāiet pa laipu.

Ezera dibenā ir dūņas.

Ezers ir daļa no Vīķu purva lieguma.

dēkainis

apskati kartē

L

pūtas

LVM tūrisma un atpūtas

Krāsu uztvere

Teksta lielums

A-

A

A+

A Viegli lasīt

Atcelt visu

Apstiprināt

Skola 2030

Ģeogrāfija. 9.1. Kāpēc valsts ģeogrāfiskais stāvoklis ir nozīmīgs tās attīstībā?

1. uzdevums

Iezīmē kontūrkartē Eiropas reģionu (*Dienvideiropa, Rietumeiropa, Centrāleiropa, Austrumeiropa, Dienvidaustrumu Eiropa, Ziemeļeiropa*) robežas un ieraksti reģionu nosaukumus!

Ģeogrāfija. 9.1. Kāpēc valsts ģeogrāfiskais stāvoklis ir nozīmīgs tās attīstībā? viegli lasīt

1. uzdevums

Iezīmē 1. attēla kontūrkartē Eiropas reģionu robežas:

- Dienvideiropa;
- Rietumeiropa;
- Centrāleiropa;
- Austrumeiropa;
- Dienvidaustrumu Eiropa;
- Ziemeļeiropa!

Ieraksti reģionu nosaukumus!

[Vidusskolai](#)[Pieaugušajiem](#)[Diasporai](#)[Reemigrantiem un imigrantiem](#)[Vieglā valoda](#)[Ilingvālā izglītība un CLIL](#)[Iecākiem](#)

Kas ir vieglā valoda?

Videomateriāls pedagogiem, kas iepazīstina ar vieglās valodas mērķi, izcelsmi, pamatprincipiem un iespējām izmantot to mācību procesā.

Videomateriāls ir daļa no elektroniska metodiskā materiāla, kas tiek veidots kā pašmācības un pašpārbaudes rīks, lai pedagogs varētu patstāvīgi apgūt prasmi veidot tekstus vieglajā valodā.

Vieglās valodas pamatprincipi mācību procesā

[Atvērt](#)

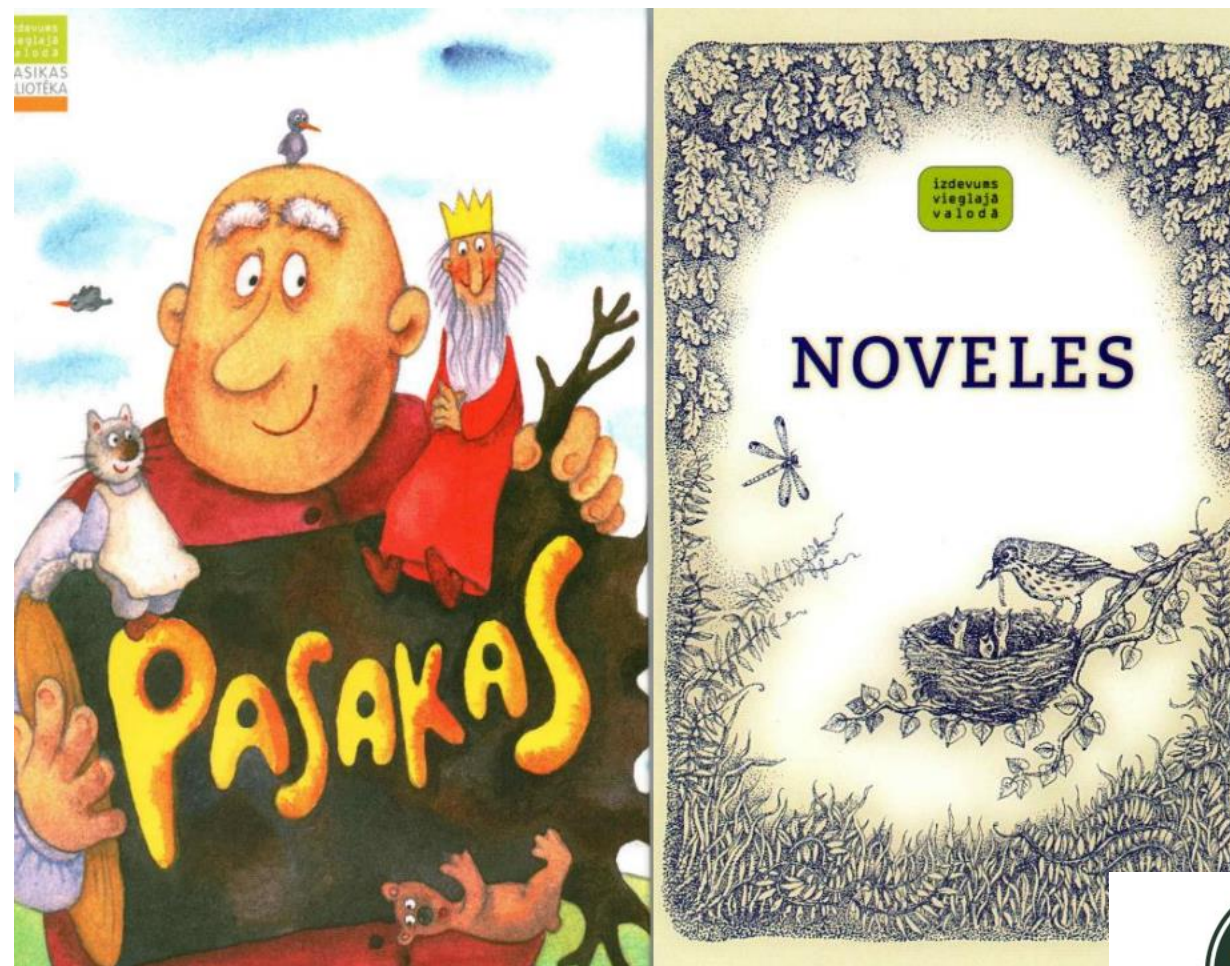
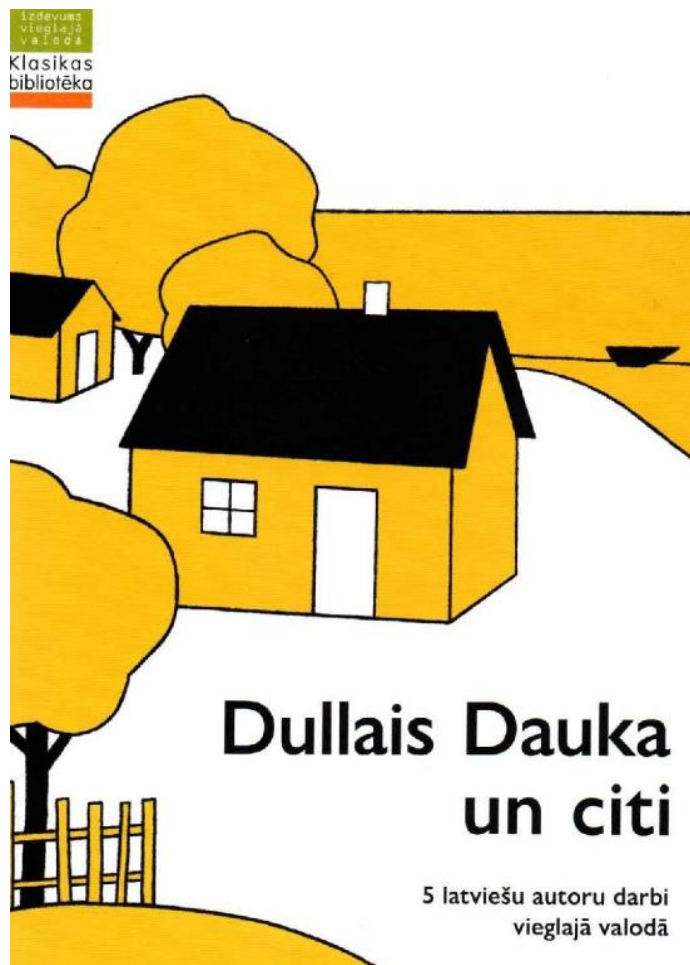
Metodikas skolas "Pupa" 7.04.2022. tīmekļseminārs diasporas skolotājiem.

Vieglās valodas metodika

[Atvērt](#)

Vieglās valodas metodikas materiāls ir atbalsta līdzeklis pedagogiem vieglās valodas pamatprincipu apguvei. Metodiskajā materiālā ir 9 nodaļas. Katrā nodaļā ietverta teorija un piemēri, kuros vieglās valodas lietojums atbilst vispārīgglītojošo skolu skolēniem bez intelektuālās attīstības traucējumiem. Pašpārbaudes uzdevumi katras nodaļas beigās ļauj pedagogiem pārliecināties par pareizu izpratni un nostiprināt apgūto, kā arī iegūtās zināšanas palīdz skolotājiem adaptēt/vienkāršot tekstus latviešu valodas apguvei.

Grāmatas vieglajā valodā

Grāmatas vieglajā valodā

Jaunākais izdevums vieglajā valodā

“Briša stāsts” ir viens no šī gada konkursa “Viegli lasīt” finālistiem, Dinijas Bites debija vieglās valodas jomā.

Grāmata stāsta par suni Brisi un viņa draugiem – lauku sētas iemītniekiem, kurus var aplūkot krāsainajās fotogrāfijās, kas papildina stāstījumu.

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēka**

E-adrese

Strazdumuižas iela 80, Rīga, LV-1024

info@neredzigobiblioteka.lv

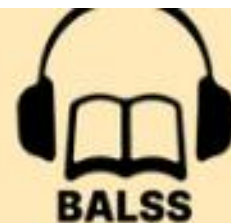
IZDEVUMI VIEGLAJĀ VALODĀ

AUDIOGRĀMATA, BĒRNIEM, PALIELINĀTĀ DRUKA, VIEGLĀ VALODA

LNERB sagatavoti un tulkoti izdevumi vieglajā valodā

- Buklets "Kā rīkoties krīzes gadījumā" vieglajā valodā.
- Latviešu tautas pasaka "Eža kažociņš"
- Gunta Bite "Gleznā"
- Rūdolfs Blaumanis "Velniņi"
- Jens Ahlboms "Jonotans no Kaiju kalna"
- Gunta Bite "Elza pie jūras"
- Gunta Bite "Elza laukos"
- Gunta Bite "Elza mežā"
- "Eža kažociņš zīmju valodā"

**Kā lejupielādēt
audiogrāmatas**

**Izdevumi
vieglajā valodā**

**Pielāgotā mācību
literatūra**

DZEJAS DIENAS

VIEGLĀS VALODAS SLEJA INTERNETA
ŽURNĀLAM "STĀSTNESIS"

Dārta Andersone / RMM mākslas eksperte

Dzejas dienu dalībnieki pie Raiņa pieminekļa. 1982. gada septembrī.
Foto: Imants Prēdelis. RTMM 321505

Skatītāji Esplanādē 1983. gada Dzejas dienās. Laukuma
nosaukums toreiz bija Komunāru laukums.
Foto: Imants Prēdelis. RTMM 321592

Dzejas dienas ir kultūras tradīcija.

Dzejas dienas notiek katru gadu.

Tās norisinās septembra sākumā.

Dzejas dienas notiek visā Latvijā.

Dzejas dienās norisinās dažādi pasākumi.

Dzejas dienās lasa un klausās dzeju.

Pasākumi ir domāti visu vecumu cilvēkiem.

Dzejnieki dzejā runā par sev svarīgo.

Dzeja saved cilvēkus kopā.

Vecīša cimdiņš

Dzīvoja sirms vecītis.

Reiz aukstā ziemā viņš brauca uz

pēc

Vecītim iegribējās aizdegt

Putni uzvar zvērus

Reiz

ar

gāja

gar

ligzdu.

Frazeoloģismi valodas bagātināšanai

Jelgavas pamatskola «Valdeka»- attīstības centrs
izglītības metodiķe Rūta Kozlova

Stāvi pie ratiem!

Nejaucies citu darīšanās!

Vieglā valoda ir viens no rīkiem, kas var palīdzēt nodrošināt iekļaujošu izglītību ikvienam skolēnam.